

פניני הפרשה

חוקת

עלון מס'

1043

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

קדושת התורה

זאת חוקת התורה (י"ט. ב) – נשאלת השאלה מדוע נקמה התורה לשון כללית "חוקת התורה", ולא דייקה ואמרה "חוקת הפרה / המהרה / הטומאה"?

מבאר האור החיים הקדוש שמצוה זו מלמדת על כל התורה. כל יחשוב אדם כי התורה כולה שכלית והגיונית, ורק מצוה זו הינה חוקה, אלא "זאת חוקת התורה", פרה אדומה מלמדת שכל התורה היא "חוק", ואי אפשר להשיג את עומק חכמת התורה הרחבה מני ים. ולכן המקיים מצות פרה אדומה, כאילו קיים התורה כולה.

וכבר אמרו בשם הסבא מקלם שאפילו הגוי החכם ביותר, לא יבין את סוגיית "יאוש שלא מדעת", ואילו ילדי ישראל מבינים זאת היטב. והטעם מפני שהתורה היא חכמה רוחנית, וכדי להבין אותה לא די בחכמה אנושית, אלא צריך מהרה מיוחדת שיש רק לעם ישראל.

*

מעשה היה בבחור שרצה מאוד להתגייר, וכשניסה ללמוד תורה, לא עלה הדבר בידו. וכמה שניסה לא הצליח. אחד מהרבנים שטיפלו בגיור שלו, לקח אותו לאחד מגדולי הדור שהסביר לו שאנו מברכים "המלמד את עמו ישראל באהבה", וכל עוד שהוא גוי, פשוט אין לו "מלמד". אבל אחרי שיכנס תחת כנפי השכינה, יפתחו לפניו שערי חכמת התורה. וכן היה.

שיא תורני	עצה טובה
<p>ארוץ הקודש הגדול בעולם</p> <p>ארוץ הקודש המפואר בבית הכנסת בעלז בירושלים. גובהו מתנשא ל-12 מטרים, רוחבו כ-8 מטר ומשקלו 23 טון. הוא עשוי מעץ מיוחד שהובא מברזיל. כ-70 ספרי תורה מונחים בארון בשכיבה ולא בעמידה כמקובל, וזאת על פי שיטת רבנו תם (כפי שהיה נהוג בבית הכנסת בעיר בעלז). על פי המסורת החסידית, האדמו"ר הראשון של החסידות, רבי שלום רוקח, היה "ניצוץ נשמת רבנו תם", ומאז נהגו כך בבתי הכנסת של אדמו"רי בעלז (אך לא בשאר בתי הכנסיות והמדרשות של החסידות). את הארון עיצב ובנה אברהם פריד, אמן עץ מוכר העומד בראש הסטודיו 'בית האומן'. מן הראוי להזכיר גם את גלריית הפרוכות העצומה והמפעימה המתחלפות מידי פעם בפעם. בולטות ביופיין והדרן פרוכת הזהב ופרוכת המשי.</p>	<p>מדי פעם כדאי לוודא שכל מה שאתה עושה בחיים נובע מתוך בחירתך האישית, ואינו מבוסס על הצורך להרשים אחרים. לדוגמא: אם אתה מתכנן טיול, האם זה באמת בגלל שאתה רוצה להיות שם, או שזה כדי להרשים אחרים בהרפתקנות שלך? ערוך רשימה של דברים שאתה עושה על מנת להרשים אחרים, ושאל את עצמך: מה יש בדברים האלה שגורם לך להרגיש חשוב? ממה נובע הצורך שלך להרשים אחרים בדברים האלה?... (רבי נח וינברג זצ"ל בספר "מ"ח קנייני תורה" דרך ל"ו).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"גם בימי הגלות הארוך הזה גלות בית שני, אילולא עמוד התורה כמעט אבדנו ח"ו, ולולא שנתאחזנו בה, היינו נדמים ח"ו לשאר האומות, שכאשר עברה עליהם ממשלתם ושתו כוס הגלות, אבדו בתוך האומות שבאו בהם, ונשכח ואבד זכרם. לא כן עם ישראל עודנו עומד בדתו ולאומיותו, ע"י שאחז במצוות התורה ולימודה ונתרחק מהאומות".

(מגיד חדשות" ח"ט עמ' צ"ט)

ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים

תיבת המורים חסרה וא"ו. ואפשר לבאר סיבת הדבר על פי מה שכתבתי בכמה מקומות בחידושיי שהוא"ו רומזת לאילנא דחיי כמבואר בזוה"ק (במדבר דף קכ"א ע"א), וידועה שיטת הרמב"ם ז"ל שחטאו של משה היה במה שכעס ואמר שמעו נא המורים ומה נגרר והכה הסלע, עיין במדרש רבנו בחיי ז"ל. ולכן נכתבה חסר וא"ו לרמוז שעל ידי ענין זה נגזר עליו שלא להיכנס לארץ. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**נקומה ונעלה**

ועשרים שנה, פחד ורעב וחרב טעמתי, ובשבי הקשה בסוגר ישבתי וכו', והרבה הצלתי ועזרתי את ארץ הקודש ואנשיה...".

מעט שהתיישבו בארץ, שמחתם לא ידעה גבולות. הגאון רבי יעקב ברלין זצ"ל אביו של הגאון הנצי"ב זצ"ל היה מנכבדי העירה מיר שבליטא, בעמדו בחצי ימיו כבן חמשים שנה בשנת תרי"ג נכנסה בו רוח טהרה לעלות לארץ הקדש ועזב את ארץ מולדתו ועיר מגוריו ועלה לארץ הקדש לבלות בה את שארית ימיו. בעת חוליו האחרון שממנו לא קם, באו כמה מגדולי ירושלים לבקרו, וכשראוהו נאנק מיסוריו בחוליו, נאנחו והצטערו על כך. רבי יעקב שראה את צערם אמר להם: על מה אתם נאנחים, התודה לחי העולמים שחייתי שבעים ושבע שנים, ויחד עם זה זכיתי ליותר ממה שנאמר ביעקב אבינו אשר שמי כשמו, אצל יעקב אבינו נאמר (בראשית מ"ז, כ"ח) 'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע שבע עשרה שנה' ואני חייתי כמוהו, שבע עשרה שנה, בירושלים ולא במצרים. ועתה מה לכם להצטער אם יום פטירתי קרוב לבא?".

ברבים מן המקרים ההחלטה לעלות היתה לא פשוטה גם מבחינה רוחנית, שכן היא באה על חשבון עזיבת הקהילה, שתהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה. לכן רבים מגדולי ישראל שעלו לארץ, עשו זאת בערוב ימיהם, כשראו כי כבר לא עמד בהם כח להנהיג. הם עלו לארץ על מנת לחיות בה את שארית ימיהם ולהשיב את נשמתם על אדמת הקודש.

הגאון רבי אברהם חמוי זצ"ל מספר בספרו "בית אל" (דף צ"ב) על אביו של דודו - הגאון רבי חלפון כאסכי זצ"ל מגאוני וקדושי ארץ, ששכב על ערש דוי ונטה למות. באו אנשי החברה קדישא לעשות לו את כבודו האחרון, ולפתע נתעטש קם וישב על המיטה כאדם בריא. פנה לבנו רבי שלום כאסכי זצ"ל ואמר: "שלום שלום אל תירא! הייתי בבית דין של מעלה, ושם ביקשתי למסור את נשמתי דוקא בארץ ישראל". ואכן, התרפא דרך פלא, ולמרות שידע שבכך תלויה מיתתו, לא השתהה בארם צובה, אלא מיד נסע לדמשק ומשם לטבריה, ושם מנוחתו כבוד.

נדודים ארוכים, סערות בלב ים, היתקלות בנחשים, ויתור על משרה ומעמד - כל אלו, לא מנעו מגדולי ישראל שבכל הדורות למסור נפש ולעלות לחונן את עפר הארץ. על אף תנאי החיים הטובים יחסית בנכר, בקרבם של חכמי ישראל בכל הדורות סערו והמו געגועים טמירים לעלות ולהתיישב בארץ חמדה. ערגתם ותשוקתם לארץ הקודש, בערה בגופם כאש להבה, ותמיד ייחלו להגות בתורה באוירה המחכים.

כבר מזמן רבותינו הראשונים כשהארץ היתה ריקה ושוממה, אנו עדים לעליה של חכמינו במסירות נפש, כמו הרמב"ם שכתב: "יצאנו מעכו לעלות לירושלים תחת סכנה. ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו. וכשם שזכיתי להתפלל בה בחורבנה, כך אראה אני וכל ישראל בנחמתה, אמן".

רבי יהודה הלוי, מתוך כמיהתו הגדולה לעלות לארץ ישראל כפי שביטאה בשיריו, מסר נפשו לעלות לארץ, וזכה לכך אחרי עיכובים וטלטולים רבים. בספר שלשלת הקבלה (עמ' צ"ב) מסופר שבהגיעו אל שערי ירושלים קרע את בגדיו והלך בקרסוליו על הארץ, לקיים מה שנאמר 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו'. והיה אומר הקינה שהוא חיבר, האומרת 'ציון הלא תשאל'. וישמעאלי אחד לבש קנאה עליו מרוב דבקו והלך עליו בסוס וירמסוהו וימיתהו".

ארץ ישראל ביסורים נקנתה לעולים, וביותר ביסורי פרנסה ודקדוקי עניות. התנאים בארץ היו קשים ביותר. אנשים חיו חיי צער ודוחק והגיעו עד פת לחם ממש. כל זה לא מנע מהעולים לעזוב את טוב ארץ מולדתם ולעלות לראות בטוב ירושלים כל ימי חייהם.

בהקדמה לספר "פאת השלחן" לרבי ישראל משקלוב מתלמידי הגר"א, מסופר שלמרות המוות והייסורים ואיבוד חלק גדול ממשפחתו בתוך חודשים ספורים במהלך נסיונו להיאחז בארץ, הוא המשיך לחיות בה. וזה לשונו שם: "ביסורים רבים עמדה לי שזכיתי להסתפח בנחלת ה' ולהתגדר בעפרה, דזה שבעה

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

גילוי אליהו בין העצים

את הקושיא העצומה בדברי התוספות. הנער שאול סבר כי רבו מתכוון לבוחנו אם הבין נכונה את אשר ביאר לו לפני מספר שעות. פתח פיו בחכמה, והחל לפרש ולבאר את דברי התוספות בדיוק כפי ששמע מפי רבו.

כאשר שמע הרב את הפירוש, התפעל מאד כיצד הצליח תלמידו להגיע בכוחות עצמו לפירוש האמיתי. רבנו מצדו תמה לפשר ההתרגשות, ושאל בהצטנעות: "הן אך לפני שעות ספורות, הרב הוא זה שפירש לי כך בטוב טעם ודעת, ומה איפוא פשר ההערכה?!". שמע רבו ופליאתו התעצמה, שכן ידע בכירור כי מעולם לא פירש לו כך.

"בטוחני" פנה הרב לתלמידים "כי אליהו הנביא זכור לטוב בכבודו ובעצמו, הוא זה שנראה לו בדמותי. למרות שבדרך הטבע לא היה בכוחו להגיע לביאור הנכון שהוא עמוק עמוק מי ימצאנו, בכל זאת כיון שראה ה' כמה יגיעות יגע כדי להגיע אל האמת בדברי התוספות, סייע בידו ופתח לו פתח כפתחו של אולם".

לא רק בינות לעצים היה רבנו מתבודד בלימודו. חדר קטן עתיק יומין שכן בצד בית כנסת העתיק בג'ר'בא הנקרא "אלגריבה", ובו על פי המסורת, ישב רבנו והגה בתורה יומם ולילה. שנים לאחר פטירתו, רצו אנשי ועד הקהילה להרוס את אותו חדר, אך הגאון רבי יוסף בוכריץ זצ"ל התנגד לכך, והזהירם לבל יעשו זאת. הם במריים, לא שמעו בקולו, ולאחר הריסת החדר נזוקו כולם (ל"ע).

פרופ' נחום סלושץ ז"ל שביקר בג'ר'בא בשנת התרס"ה (1905) מספר בספרו "האי פליא" (עמ' 104) על ביקורו בבית הכנסת "אלגריבא", ועל חדר הזכרון לזכר רבנו שהיה במקום, וז"ל: "מכל הבנין הקדום [של בית הכנסת הנ"ל] לא נשאר אלא חדר קיר קטן, שבו ישב כל ימיו הגאון המקובל ר' שאול הכהן על התורה ועל העבודה. ועל כן לא נועזו בני הדור הקודם לנגוע בו והניחוהו, וכסאו של הצדיק בו. ונהגו החולים והזקוקים לרחמים להתייחד בתא הזה ולהתפלל לישועה בזכותו".

בימי עלומיו, למד הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל אצל הגאון רבי צמח הכהן זצ"ל (מח"ס "נאוה קדש" ועוד), והיה בעל חשק גדול בלימוד התורה הקדושה. גם בעתות הפנאי, אחר ששב לביתו מהישיבה, היה חוזר על מה שלמד לפני רבו בשקידה עצומה.

באחד הימים, בעת לימודו לפני רבו, התקשו התלמידים ורבים בדברי התוספות. זמן רב עמלו למצוא מזור לקושיא, אך הם גיששו באפילה והעלו חרס בידם. רבי צמח שהכיר וידע בכושר העיון של תלמידו רבי שאול, ביקשו בתום השיעור כי ימשיך עוד להעמיק חקר ולעיין היטב בקושיא, אולי יעזרהו ה' למצוא לה פתרון. פנה הנער לפינה מיוחדת בישיבה, בה היה מתבודד דרך קבע ומעיין היטב באין מפריע, צלל לעומק דברי התוספות, אימץ מוחו שוב ושוב עד כלות הכוחות, אך לקושיא לא מצא תשובה.

משלא עלה בידו דבר, התעטף בצער רב, ויצא להפיג צערו בין עצי הירק אשר בחצר. "אולי בחיק הטבע, בינות לעצי השדה והאוויר הצח, יפתח מוחי ותאורנה עיניי", סבר.

תחת צלם המסוכך של העצים והאוויר הנושב בינותם, המשיך הנער השקדן ביתר שאת וביתר עז, לנסות להבין עומק דברי רבותינו התוספות, וכך חלפו להם שעה ושעתיים, אך יישוב – לא נראה באופק.

והנה בעודו יושב ודואב, ראה לפתע את רבו עובר ליד הגינה. קם הנער ביראת כבוד ובירכו לשלום. "האם עלה בידך, בני, להבין את דברי התוספות לאשורם?" בירר הרב בחיבה. "רבות עמלתי, ממש עד לרגע זה, אך לדאבוני לא זכיתי עדיין ליישב דבריהם", השיב התלמיד כשדמעות של אכזבה צצות בעיניו.

טפח הרב על שכמו, התיישב לצדו וביאר לו את דברי התוספות, עד אשר היו מבוארים לפניו באר היטב. השתומם התלמיד מן ההסבר האמיתי, אשר על ידו פרחה הקושיא באוויר והתמוססה. אורו פניו, והודה לרבו מקרב לבו.

לעת ערב, כאשר שב ללמוד לפני רבו, העלה הרב שוב

☺ זה לא חוק! ☺

הרב פונה לתלמידו הרחיין: "אתה חייב לקבל על עצמך לא לדחות יותר שום דבר!".

מהנהן הרחיין בראשו ואומר: "טוב, ממחר כבר לא אדחה יותר...".

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג כתב-יד)

שאלה: האם מותר לארגן מנין נוסף מאחורי בית הכנסת? תשובה: רק על פתח בית הכנסת ולא אחורי בית הכנסת, שלא יפנו אחוריהם לבית הכנסת.

שאלה: בעקבות נס שקרה קיבלתי לי על עצמי לומר עשר פעמים "נשמת כל חי" במנין. אמרתי כבר פעם אחת, ופשוט לא נעים לי להטריח מנין אנשים כל כך הרבה פעמים. האם אני יכול לעשות התרת נדרים? תשובה: אם תוכל להיות חזן בשבת מדי פעם ולכוון גם על הנס שקרה לך, תעשה כן תשע פעמים.

שאלה: מצוי שמסדר החופה מפסיק בין ברכות האירוסין לנתינת הטבעת בשאלות כגון "האם קנית בכסףך את הטבעת", "האם היא שוה פרוטה" וכדומה. האם לכתחילה לא עדיף להצמיד ככל שאפשר את נתינת הטבעת לברכת האירוסין, כדי לחוש לדעת הרמב"ם שברכות האירוסין הן ברכות המצוות? ומה היה מנהג גירבא בזה? תשובה: אין בזה הפסק, דהוי כגביל לתורי. כמדומה בגירבא לא שאלו.

שאלה: זוג חילוני המתעקש שגם הכלה תתן טבעת לחתן תחת החופה. האם אפשר להניח להם לעשות זאת, באופן שיעשו הדבר בסוף החופה (לפני שבירת הכוס), ויודיע הרב (מסדר החופה וקידושיין) שזו רק מתנה ואין זה חלק מן הקידושיין?

תשובה: לדעתי באופנים האלה אין חשש, אך לא תאמר "הרי אתה מקודש לי", כי זה שגעון. ובחול"ל נהגו שלמחרת יום הנישואין גם החתן עונד באצבעו טבעת שבה כתוב שם הכלה ואח"כ שם החתן. ובטבעת הכלה שם החתן נכתב הראשון ואחר כך שם הכלה. על דרך "דודי לי ואני לו".

שאלה: זוג שבאו בקשרי השידוכין, ולאחר קביעת החתונה, אבי הכלה הודיע כי הוא מתנה את קיום החתונה בכך שלא יהיה בחופה מנהג שבירת הכוס. יורנו מורנו מה לעשות (יש לציין כי הזוג בגילאים מאוחרים, והכלה יתומה מאם)?

תשובה: אפשר לקיים חופה ללא שבירת הכוס. אבל ניתן להסביר לו ששבירת הכוס גם כן למזל טוב נגד עין הרע ושלא יקטרג השטן. ואם לא ישמע – לא צריך.

שאלה: אנו זוג העומדים להתחתן, וברצוננו לשאול האם מותר ללכת יד ביד מהחופה לאולם? תשובה: עדיף לא ללכת יד ביד (מטעמי צניעות) גם אחרי החופה. ולשומעים ינעם.

שאלה: האם מותר לחתן לרקוד עם הכלה אחרי החופה בעזרת נשים? תשובה: פרצה קוראה לגנב. הרבה מכשולות יצאו מזה (וד"ל). ירקוד עמה בבית.

יצא לאור:

קובץ "פניני הפרשה"

המכיל את כל העלונים של שנה ב' התשע"ט

ניתן להשיג בפלא: 052-7654216

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו